

TRADICIJOS

Ateina Oninės...

Liepos 26-oji – šv. Ona, pabaigtuvės. Ona šimtmečiais buvo populiariausias moteriškas vardas Lietuvoje. Vardas Ona yra kilęs iš hebrajiško žodžio hanna – „malonė“.

Daug kur Onos kultas yra susijęs su jos dukterimi – švč. Mergele Marija. Kadangi savo iščiose šventoji Ona išnešiojo pasaulio viltį, jos apsiaustas yra žalias, tad Bretanėje jai meldžiamasi per šienapjūtę.

Kaip dailidės Juozapo uošvė, o ypač kaip gyvas nekaltai pradėtos Mergelės Marijos „tabernakulis“, ji globoja visus, kurie dirba su mediena – dailides, baldžius, medinių namų statytojus. Kadangi pati saugojo Mariją kaip brangenybę skrynelėje, ji globoja auksakalius ir netgi statinių dirbėjus. Ona mokė Mariją palaikyti namuose švarą, todėl globoja šluotų gamintojus; mokė austi, todėl globoja audėjus; mokė siūti, todėl globoja siuvėjus ir visus, kurie audžia, parduoda audinius ir siuva, taip pat ir nėrėjas; vienoje legendoje minima, kad ji mezgusi pirštines, todėl yra pirštinių gamintojų globėja. Kaip taupi namų šeimininkė, ji yra prekiautojų sendaikčiais globėja. Kaip Marijos, Stella maris, motina, ji globoja jūrininkus. Ir dar ji globoja krikščionių šeimas ir našles.

Onos pagalbos prašo nevaisingos šeimos, nėsčios moterys, jos meldžiama gelbėti nuo skausmų per sunkų gimdymą; kaip Mergelės Marijos motinos, jos prašoma padėti gerai išauklėti vaikus.

Onas taikliai apibūdina liaudiški posakiai: „Šventa Ona – duonos ponia“, „Ateina Onutė su šviežia duonute“, „Šventa Ona – gera žmona: aptepa duoną su smetona“, tuo įsitikinau kviesdama varduvininkes ir su jomis pabendravusi ne vienoje muziejuje vykusioje popietėje.

Prieš trejus metus į pirmąsias ruginės duonos raugu kvėpiančias vardines susirinko aštuonios

varduvininkės: iš Mažeikių rajono kilusi Kretingoje gyvenanti Ona Jonikienė, buvusi klaipėdietė, jau 33 metus kretingiškę Onutė Trakienė, į mūsų miestą iš Alytaus atsikėlusį dzūkė Ona Jonauskienė, Kurmaičiuose gyvenanti nuo Jurbarko kilusi dūnininkė Ona Žiubrienė, vaikystę Grūšlaukėj praleidusi dabar Padvariuose gyvenanti Ona Stončienė, dar 1955-aisiais į Kretingą iš Prienų atvažiavusi Ona Martinavičienė, Darbėnuose, Auksodžio kaime gyvenanti Ona Lūžienė ir prieš 46 metus iš Žemaitijos sostine tituluojamų Telšių į Darbėnus atvykusi Ona Maksvytienė.

Visas jas sveikino su dideliu glėbiu nupjautų rugių pasitikusi tikra mūsų krašto „duonos ponia“, sertifikuoto tautinio paveldo produkto – duonos – kepėja darbėniškė Vida Viskontienė, kuri ne veltui ta duonos ponia yra: jos krikšto vardas yra Ona.

Pirmosios dvi popietės su Onomis buvo surengtos per šv. Agotos ir šv. Jurgio šventes, vėliau – rudenį, iš klevo lapų atkakliai ir kantriai mokomos viešnios iš Estijos, lietuvės Kazimieros, bandėme pasipuošti savo rudens lapų skrybėlaitėmis... O prieš metus, per patį liepų žydėjimą, Oninių ir Jokūbinių sandūroje, susėdome po sena, dvaro laikus menančia liepa išvien su žemaitišką žodį puoselėjančiais Kretingos ir Skuodo krašto kūrėjais, kurie dalinasi savo šnekos gražumu ir tarpusavio bendrytės džiaugsmu.

Kadangi Oninės – laukų derliaus brandos metas, per šv. Oną būdavo privalu baigti rugiapjūtę: jeigu kieno laukuose iki šv. Onos rugiai nenupjauti, tas – prastas „gaspadorius“. Išvarę paskutines pradalgas ir surišę paskutinius pėdus, pjovėjai ir

Per Onines varduvininkės kūrė „skudurines Onutes“.

„Šventa Ona – duonos ponia“, tad, žinoma, kepta ir duona.

Nuotr. iš muziejaus archyvo.

rišėjos iš rugių nupindavo vainiką, papuošdavo jį gelėmis. Rinktos kuo šviesesnių spalvų gelės, kad ir naujojo derliaus duona būtų kuo baltesnė. Pabaigtuvių vainikas buvo atnešamas šeiminkams, įteikiamas skaitant iš-

kilmingą oraciją, o šeimininkės darbininkams įteikdavo sūrio...

Tęskime gražią tradiciją. Mielos savo namų šeimininkės Onos ir Onutės, kad turėtumėte sūrio, kviečiame Jus šv. Onos dienos išvakarėse liepos 25-ąją, po 13 val.

susitikimo su Kretingos krašto kūrėjais dvaro parke (prie floristinės kompozicijos „Lietuvai 100“), į muziejaus Tradicijų amatų centrą jo pasigaminti.

Roma LUOTIENĖ